

ČTVEROČ

ČASOPIS SLEZSKÉHO GYMNÁZIA

BŘEZEN - DUBEN 2022

ČÍSLO 60

OBSAH

3

HRDINKY ČESKA
Růžena Vacková

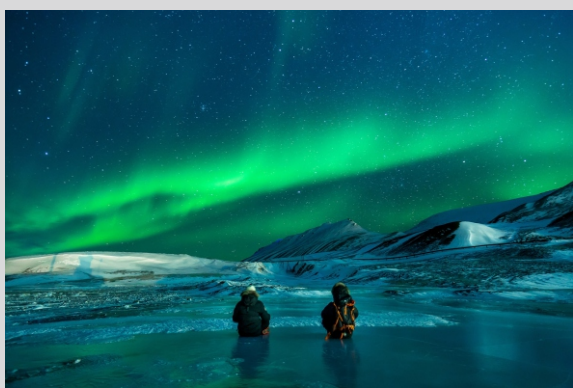

4

O LIDECH, KTEŘÍ...
Jurij Gagarin

5

HUDBA
Lví král a Elton John

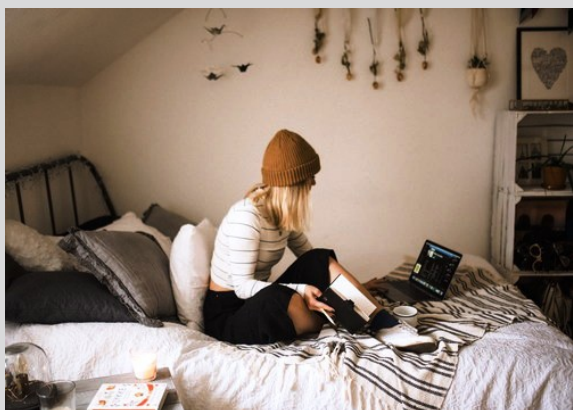

6-7

VÍTĚZOVÉ
Nostalgie

8-9

CO JSTE MOŽNÁ NEVĚDĚLI
... o skandinávských státech

10-11

ŽIVOTNÍ STYL
Co by nemělo chybět?
Tipy, jak zefektivnit učení

12-13

RECENZE
Z edičních plánů
Oba na konci zemřou

14

STUDENTI STUDENTŮM
Ulice Opavy

15

RANKY, HODY, SETINY
**Ohlédnutí za olympiádou
Zajímavosti**

Růžena Vacková - učitelka a bojovnice

Růžena Vacková se narodila roku 1901 ve Velkém Meziříčí na Vysočině. Pocházela z rodiny lékaře a spoluzakladatele Československého červeného kříže. Po úspěšně vystudovaném gymnáziu ve Vyškově absolvovala studia klasické archeologie, dějin umění, estetiky a dějin divadla na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Po dokončení školy

přednášela jako soukromá docentka archeologii, a o několik let později se dokonce stala i naší druhou profesorkou.

Její rodinu bohužel v roce 1942 zatkli nacisté pro účast v odboji. Růžena trestu smrti unikla o vlasek díky konci války, její nejbližší ale takové štěstí neměli. Během války konvertovala ke katolicismu, což jí později v komunismu dělalo nemalé problémy. Pochopitelně mnoho svých děl nedokončila anebo byla díla stažena z nabídky pro veřejnost či knihoven a režim se snažil, aby byla zapomenuta.

Zlom přišel v únoru 1948, kdy se jako jediná z řad učitelů Univerzity Karlovy přidala k pochodu na Hrad, který byl manifestací podpory Edvarda Beneše. Na poúnorových schůzích univerzity byla proti vylučování studentů, kteří se zúčastnili manifestace, a sama se

snažila objasnit, že šlo o poklidný projev názoru, nikoliv o to, co režim prezentoval. Tímto heroickým počinem se ale dostala do pozornosti komunistů, kteří jí zakázali přednášet a také jí zbavili funkce ředitelky Ústavu pro archeologii UK. To Růženu nezastavilo, pořádala přednášky doma a nemínila mlčet o politickém dění. Tehdy už komunisté udělali razantní krok a z Růženy se stal exemplární případ odsouzení na 22 let v naprosto vykonstruovaném procesu. O celém rozsudku totiž bylo rozhodnuto před samotným procesem, státní zástupci si dokonce celé líčení nacvičili předem „jako divadlo“.

Růžena byla odsouzena za špionáž pro Vatikán a ve vězení strávila dohromady 16 let. V rámci trestu prošla desítkou ženských věznic, část si odpykala i v Opavě. Ve vězení s dalšími politickými vězenkyněmi pořádaly přednášky. Ona přednášela o estetice a dějinách umění, ale hlavně dodávala mladším spoluvězeňkyním odvalu vzdorovat nelidskému zacházení.

Propuštěna byla v roce 1967 a nakrátko byla rehabilitována. Stala se spoluzakladatelkou K 231 – klub politických vězňů, a při vzniku Charty 77 patřila k prvním lidem, kteří podepsali.

Růžena Vacková se dožila 81 let a do posledních dní pořádala bytové přednášky o duchovním životě a dějinách umění. Významně ovlivnila minimálně 2 generace lidí a díky osobní nezlomné vytrvalosti jí byl udělen in memoriam Řád TGM a zlatá medaile Univerzity Karlovy. Její životní příběh byl zachycen v knize Trestankyně (2016).

Jana Onderková, Lucie Kesselgruberová

Jurij Gagarin

Jak možná někteří víte, 12. dubna se bude slavit Světový den kosmonautiky, a tak mě napadlo vám připomenout muže, který se jako první dostal do vesmíru – Jurije Gagarina.

Gagarin pocházel z prosté venkovské rodiny – jeho rodiče pracovali v kolchozu a kromě Jurije měli ještě tři další děti. Do jejich života ovšem zasáhla válka, a i když žádný člen rodiny nezahynul, život na Němci okupovaném území byl nelehký. Po válce se Jurij šel učit slévačem a jako jeden z nejlepších učňů byl vybrán pro další studium v Saratově. Již za studia se

v e n o v a l l é t á n í v saratovském aeroklubu, poté byl přijat na leteckou školu v Orenburgu a stal se vojenským pilotem. Od roku 1957 sloužil jako stíhací pilot na základně u Murmanska za polárním kruhem. Ještě za studií se oženil se zdravotnicí Valentinou Gorjačevovou, s níž měl dvě dcery – Jelenu a Galju.

Na podzim 1959 se uskutečnil nábor, z něhož vzešla první skupina budoucích kosmonautů. Z více než dvou tisíc uchazečů se do skupiny dostal právě Jurij. Od března 1960 prošel ročním výcvikem spolu s kolegy a nakonec sám šéf sovětského kosmického programu Sergej Koroljov navrhl pověřit pilotováním první kosmické lodi právě Jurije.

2. dubna 1961 v 6 hodin a 7 minut světového času odstartoval Gagarin v kosmické lodi Vostok 1 z kosmodromu Bajkonur.

Uskutečnil jeden oblet Země a po 108 minutách přistál na padáku u Semelova v Saratovské oblasti. Z neznámého vojenského letce se během hodiny stal nejpoblábnější člověk planety. Sovětská vláda toho ovšem náležitě využila k propagačním účelům. Jurij Gagarin byl povýšen z nadporučíka na majora, vyznamenán titulem Hrdina Sovětského svazu a Leninovým řádem. 14. dubna se mu dostalo triumfálního přijetí v Moskvě a v následujících dnech a měsících po celém světě od Londýna, až po Havanu.

Jurij zůstal kosmonautem – jako vedoucí skupiny kosmonautů se podílel na jejich výcviku a urputně usiloval o účast v dalších letech, obzvláště v cestě na Měsíc. Zahynul 27. března 1968 spolu se svým instruktorem při běžném cvičném letu, když se jejich MiG-15UTI pravděpodobně dostal do stopy turbulence jiného stroje. „Kosmonaut č. 1“ odpočívá na čestném pohřebišti u Kremelské zdi v Moskvě.

Počátkem roku 2007 tým vědců a leteckých odborníků pod vedením leteckého inženýra Igora Kuzněcova sepsal petici požadující obnovení vyšetřování příčiny smrti Gagarina, protože skutečná příčina úmrtí, i přes tehdejší oficiální závěry vyšetřování, zůstává stále nejasná. Tato žádost předložená ruské vládě však byla zamítnuta. Tým se domníval, že skutečnou příčinou havárie byla spíše technická závada, kdy kokpit letounu kvůli uvolněnému ventilačnímu panelu hermeticky netěsnil a tím byl Gagarin přinucen ke strmému klesání, které pak již blízko nad zemí nebyl schopen zastavit. Letoun údajně dopadl na zem rychlostí 145 m/s, která se téměř rovná rychlosti při střemhlavém letu či spíše pádu.

Město Gžatsk poblíž Jurijovy rodné vesnice nese od roku 1968 na jeho památku jméno Gagarin. Je po něm pojmenována planetka č. (1772) Gagarin a kráter na odvrácené straně Měsíce.

Valérie Hoňková

Lví král a Elton John

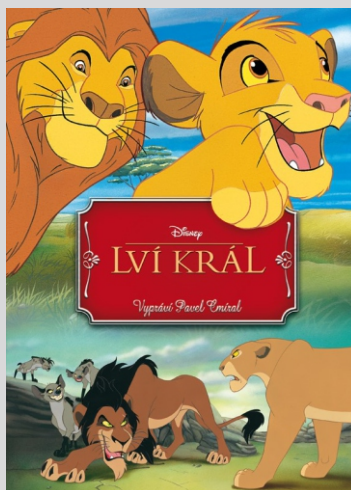
Jméno Reginald Kenneth Dwight vám asi nic neřekne, ale jméno Elton John by už mohlo. Přesněji Sir Elton Hercules John je anglický klavírista, hudební skladatel, zpěvák, textař a producent, který shodou okolností 25. března tohoto roku oslavil krásných 75 let. Od svých šestnácti si vydělával hrou na piano v hospodách a různých doprovodných skupinách. Je to jeden z nejúspěšnějších sólových umělců v historii populární hudby a jeho profesionální kariéra trvá více než 40 let. Elton s jeho o patnáct let mladším manželem Davidem Furnishem mají dva syny, které porodila stejná náhradní matka.

Ať se přizná ten, kdo jako malý taky miloval Lviho krále! Skladba Can you feel the love tonight je pro tento film charakteristická a myslím si, že nejen pro mě, ale i pro spoustu dalších lidí srdcovkou. Víte, kdo je jejím autorem?

There's a calm surrender
to the rush of day
When the heat of a rolling wind
can be turned away
An enchanted moment,
and it sees me through
It's enough for this restless warrior
just to be with you

Je to klidné odevzdání
spěchu dne
Když horko otáčejícího se světa
může být odvráceno
Čarovný moment
a je to na mě vidět
Pro tohoto neklidného válečníka
stačí jen být s Tebou

Hudbu k této písni složil Elton John, její text napsal Tim Rice. John prohlásil, že „Can You Feel the Love Tonight“ mělo následovat „Disneyovu tradici skvělých milostných písní“ a že by „mohlo vyjadřovat city lvů k sobě navzájem mnohem lépe než dialog“.

Průzkumy společnosti OnBuy z roku 2020 zjistily, že páry, které si zvolily právě tuto píseň pro první tanec na své svatbě, měly větší pravděpodobnost, že spolu zůstanou, přičemž 77 % respondentů, kteří si píseň vybrali, zůstalo v manželství. O tomhle si už každý asi udělá svůj obrázek, jestli se podle písně pro první tanec dá určit, jak dlouho vydrží manželství.

Can you feel the love tonight?
It is where we are
It's enough for this wide-eyed wanderer
That we've got this far

And can you feel the love tonight?
How it's laid to rest?
Oh, it's enough to make kings and vagabonds
Believe the very best

A můžeš cítit dnes v noci lásku?
Je tam, kde jsme my
Pro tohoto poutníka s očima otevřenýma stačí
Že jsme se dostali takhle daleko

A můžeš cítit dnes v noci lásku?
Jak se uložila k odpočinku?
To stačí k tomu, aby přiměla krále a vagabundy
Věřit tomu nejlepšímu

Kristýna Večerková

Nostalgie

Koukám na své růžové tkaničky u bot, zvednu hlavu a kolem mě spousta vysokých lidí. Dospělých lidí. Ti už všechno umí a znají, pomyslí si. Ti ví všechno nejlépe, protože chodili do školy, teď chodí do práce a mají děti. Ve všem mě poučují a ví, co se dělat má a co ne. Co je správně a co je špatně. Doufám, že to také někdy budu vědět. Nechodí oblečení v barevných šatíčkách jako já. Nechápu proč. Vždyť přece obrázky se zvířátky a kytičkami na tričkách jsou moc pěkné.

Vedle mě stojí má babička, která je tou nejlepší babičkou na světě. Kupuje mi bonbony, vaří fantastickou svíčkovou, peče nejsladší buchty, sbírá se mnou jablíčka, okopáváme zahrádku, čte mi pohádky a dává mi pusku na dobrou noc. Také je tady se mnou má starší sestra a má stejně stará sestřenice. Stojíme na našem malinkém vesnickém nádraží a čekáme, než nám přijede vlak. „Aaaa, už je tady!“ zaraduju se. K jedinému vagonu, co přijel na zastávku, se nahrne spousta lidí. Všichni se mačkají a já koukám nahoru na zamračené výrazy kolem. Nechápu, proč se mračí. Vždyť je krásný slunečný den. A navíc jsou prázdniny, kdo by se o prázdninách mračil?! Nastupuji po vysokých schodech. Mám pocit, že mě někdo z těch obrů zašlápně. Snažím se protlačit na úplný začátek vagonu a pěstičkou bouchám do dveří, kde sedí strojvedoucí. Všichni na mě koukají jak na blázna. Ale kdo má to štěstí, že jeho dědeček řídí vlak? Dveře se otevrou a už ho uvidím. Je to starší pán, ale usmívá se od ucha k uchu. Má knírek a růžové kulaté tváře. Vítá mě s otevřenou náručí. Obejmu ho ze všech sil. Kouká na mě pomněnkově modrýma očima. Nikdo nemá tak zářivé modré oči jako můj dědeček. Já, moje sestřenice a má sestra se dohadujeme, kde kdo bude sedět. Nejlepší místa jsou u dědečka na kolenou. Pak po bocích kabiny u okna. Většinou to dopadá tak, že sedíme já a moje sestřenice u dědečka, protože jsme nejmenší. Vlak se rozjíždí a můj dědeček nadšeně zvedne obočí a usměje se. Projíždíme krajinou, kterou moc dobře znám. Za chvíli budeme muset přestupovat na další vlak. Užívám si každou minutu, kterou takhle trávím. Sedím úplně vepředu vlaku, to je úžasný pohled. Míhající se kolejnice, které se pod vámi ztrácí. Najednou dědeček začne vlak zastavovat. Ozve se nesnesitelné pískání brzd. Všichni si zacpávají uši a smějeme se na sebe. Snažíme si něco říct, ale neslyšíme se, tak děláme legrační pantomimické posuňky. Z vlaku uslyším mechanický hlas: „Konečná stanice – prosíme, vystupte.“ Hrneme se ven po těch obrovských schodech a zamáváme dědečkovi. On nám to oplátí širokým úsměvem, který já tak moc miluju. Další vlak už je tady, nastoupíme a sedneme si na volná místa. Opřu se a pomalinku zavírám oči.

Ten vlak směřoval nejspíš do budoucnosti, protože teď tady sedím, na tom samém místě, jen o deset let později. Je pátek a jedu domů ze školy. Lidi pořád vnímám jako obrovské velikány, protože jsem za tu dobu moc nevyrostla.

Přijde mi to neskutečné, jak je všechno jinak. Chtěla bych být zase to šestileté dítě, které neřeší nic. Co je za den, jaké je počasí, kdo se na mě jak tváří, povinnosti a podobně. Jsem unavená. Vytáhnu z batohu sluchátka a pustím si do nich hudbu. Výjimečně jedu pozdějším vlakem, protože jsem byla s mými dvěma nejlepšími kamarádkami v kavárně, jako každý pátek. To je pro mne čas, který nade vše miluji. Být v malé, útulné kavárně, která má tmavé zdi, sednout si k velkému oknu a koukat na lidi, kteří se za ním míhají. Kolikrát si říkám, co se jim asi honí hlavou. Někteří vypadají smutně nebo našťavaně, někteří zamilovaně a myšlenkami úplně někde jinde, někteří se odevzdaně poddávají problémům celého světa. My sedíme a hodnotíme uplynulý týden na naší nové, střední škole. Po chvíli přijde milá paní a přinese nám voňavou kávu a tři malé dortíky. Dám si kousek sladkého malinového cheesecaku do úst, zavřu oči a vychutnávám si ho. Sladoučké chutě se mi mísí v ústech. Cítím se příjemně a pohodově.

Jenže v tom příjemně stráveném odpoledni zapomínám na čas a nestíhám autobus. Poslední možnost, jak se dostat domů, je vlak, který jezdí každou hodinu. Vlakem od jisté doby moc nejezdím – je to pro mne nostalgické, protože jsme úplně všude, kam se dalo, jezdili s dědečkem. Teď se posadím do vlaku a poslouchám klidné písničky, ale slova moc nevnímám, jen melodii. Zavírám oči a na chvíli se ztrácím. Proberu se, až když sebou vagon prudce škubne. „Pane bože, kde to jsem?“ Hledám název stanice na budově nádraží. Je to má přestupní stanice, vybíhám z vlaku. Mám přestupovat na další vlak a jeden se zrovna rozjíždí. Zeptám se pro jistotu průvodčí, zda tento vlak jede do mé vesnice. Průvodčí, která se vesele baví s jinou paní, se pousměje, ukáže mi na vlak, na který mám nastoupit, a baví se dál. Já rychle spěchám k vlaku. Běžím podél něho a koukám, ve kterém vagonu je nejméně lidí. Sednu si úplně do posledního, kde skoro nikdo není. Položím vedle sebe batoh a další tři tašky. Někdy si připadám, jak Ježíšek, který dětem nese dárky pod vánoční stromeček. Pohodlně se usadím a koukám z okna. Po chvíli se vlak rozjíždí, ale na jinou stranu, než já potřebuji jet! Začnu zmatkovat. „Co mám teď dělat?“ Lidé se na mě ohlížejí. Hrnou se mi slzy do očí a nevím, jak se zachovat. Vlak jede rychleji a rychleji. Já si složím hlavu do dlaní a podlehnu pocitu, ať klidně dojedu na konec světa. Tohle se vždy stane jen mně. Po pár desítkách minut vlak zastavuje na další stanici. Rychle vystoupím.

Chci zavolat své mamince, ať mě z tohoto neštěstí vysvobodí. V ten moment se mi na obrazovce telefonu zobrazí šedé kolečko, které načítá, a mobil zčerná. To snad ne! Došla mi baterka. Vidím průvodčí a běžím za ní. Povím jí, co se mi stalo, a ona mě odbude slovy, že to není její problém a vlak musí pokračovat dál. Vlak odjíždí. Já koukám na černou obrazovku mobilu, na vlak, který mizí v dálí, a po tváři mi stékají slzy. Pár lidí, kteří vystupovali se mnou na této stanici, se už ztratilo z dohledu. Vidím posledního muže, který stojí několik metrů ode mě.

Rozbíhám se za ním, vtom přijede auto, on do něho nastoupí a odjede. Jsem uprostřed neznámého nádraží sama. Sluníčko zapadá a paprsky mi hladí mou slanou, uplakanou tvář. Sednu si na obrubník a nevím, co mám dělat. Po tak náročném týdnu, který jsem takhle hezky zakončila s lidmi, které mám moc ráda, se stane tohle. To není ani možné. Koukám na koleje a přemýšlím, co dál. Musím jednat, problémy se nevyřeší samy, což si někdy nerada připouštím. Tak, shrneme si různé možnosti. No, moc jich není. Čekat na vlak se asi nevyplatí, protože nebudu vědět odkud kam jede a jestli vůbec přijede. Obracet se na průvodčí se nevyplatilo. Jedna průvodčí mi poradí špatný vlak a druhá mě odbude. Nechápu, že lidé se někdy mohou takhle chovat. Všichni jsou naštvaní, že je pátek večer a musí pracovat. Takže jediná varianta je, že najdu nějakého hodného člověka, který mi půjčí mobil, abych si mohla zavolat. Jenže kolem sebe nikoho nevidím. Před nádražím hledím do úzkých uliček, které mají rozbité vozovky. Nikdo nikde. Koukám na vybitý mobil a doufám, že se nějakým zázrakem rozsvítí. Ale nic.

Najednou zahlédnu starší pár lidí, který jde pomalým tempem jednou z ulic. Povídají si. Rozběhnu se za nimi. Těžký batoh mi poskakuje na zádech, tašky mě tahají za ruce. Přemýšlím, jak mám začít konverzaci. Najednou se ti lidé otočí a čekají, až k nim přijdu blíž. Koukám na ně a opět se mi oči zalévají slzami. Paní mě vezme kolem ramen a přitiskne mě k sobě. Vzlykám a koktavě jí sděluji celou tu nešťastnou příhodu. Paní se na mě jen usmívá. Vytáhne z kabelky mobil, ať si zavolám. Mám radost, že existují lidé, u kterých vám přijde, že je znáte roky, přitom je vidíte jen pár sekund. Když se vracím k nádraží, kde mě později vyzvedne maminka, obraz těch dvou jde se mnou. A najednou se mi zdá, že se oči starého muže nápadně podobaly těm dědečkovým a jeho žena se na mě usmívala tolik známým babiččíným úsměvem. To vždycky patřilo k vlakům – a dnes mi to pomohlo z nouze mé nevydařené cesty.

„Děkuji.“

Tereza Harasimová

... skandinávských státech

Severní Evropa dokáže nadchnout nádhernou přírodou, vibrující kulturou, historickým bohatstvím metropolí, vynikajícím jídlem nebo také nevídanou čistotou. Protože obyvatelé Skandinávie **respektují životní prostředí**, je jejich příroda úchvatná a ulice měst působí, jako by je právě zametli. Pokud chcete pozorovat fantastické přírodní extrémy, měli byste se vydat do oblasti zvané Laponsko, kde jich najdete hned několik. Ovšem jednotlivé státy mají také mnoho společných znaků, např. podobné vlajky s tzv. **skandinávským křížem**. Pojďme si teď tři z těchto států představit.

Norsko (Norge)

Na **Špicberkách**, nejsevernější části **Norska**, lze pozorovat lední medvědy v jejich přirozeném prostředí.

Jediná Nobelova cena, která se nepředává ve Švédsku, je **Nobelova cena míru**. Ta je udělována v Oslo.

Norové jako první na světě použili lyže nejen jako dopravní prostředek, ale také pro ně našli sportovní využití. Také jako první uspořádali lyžařské závody.

V pohoří **Jotunheim**, česky zvaném Země obrů, se nachází **Vettisfossen**, nejvyšší norský vodopád. Jeho výška činí 275 metrů.

V pohoří Jotunheim najdete i stejnojmenný park s nejvyšší norskou horou **Galdhopiggen** (2469 metrů). Tento park je pro norské obyvatele významným místem a každý Nor ho musí alespoň jednou za život navštívit.

Fjord **Sognefjorden** je označován za největší norský fjord; je dlouhý 204 km a jeho hloubka je v některých místech až 1245 km.

K nejoslnivějšímu fjordu Geiranger vede takzvaná **Orlí cesta** a **Zlatá stezka** trollů klikatící se oblastí, která patří k neúchvatnějším horským koutům Evropy.

Největší ledovec pevninské Evropy je **Jostedalsbreen**. Barvy jeho ledových splazů nejsou jen bílé, ale mohou být světle modré až tyrkysově zelené. Od roku 1990 je pod ochranou stejnojmenného Národního parku.

V Norsku se nachází také nejdelší silniční tunel na světě spojující Oslo s Bergenem. Je to **Lærdalský tunel** o délce 24,5 km.

Norsko drží první místo v průzkumu států z hlediska HDI, indexu lidského rozvoje.

Švédsko (Sverige)

Je největší ze všech severských států.

Ve Švédsku není povoleno požívat alkohol na veřejných prostranstvích.

Stockholm, hlavní město Švédska, se rozprostírá na mnoha ostrovech, konkrétně na čtrnácti. Stockholm částečně leží ve velkém sladkovodním jezeru **Mälaren** a částečně v **Baltském moři**.

Od roku 1901 je ve Švédsku udělována Nobelova cena.

Název země – **Sverige** – se odvozuje od germánského kmene **Sveů**.

Okolnosti vzniku švédského království nejsou přesně známy, ale již v roce 98 římský historik Tacitus psal o panovníkovi vládoucím zemi Svealand.

Co se týče sportu, Švédové jsou velice **vášniví golfisté**. Velice rozšířený je zde i florbal. V oblasti E-sportu je Švédsko jednou z nejúspěšnějších zemí v počítačové hře Counter-Strike: Global Offensive.

Od roku 2000 existuje přímé spojení s Dánskem.

Švédsko se roku 1814 stalo **neutrálním státem**.

Astrid Lindgrenová je nejslavnější švédskou autorkou literatury pro děti.

Nejznámější švédští badatelé jsou ku příkladu fyzik **Alfred Nobel**, zakladatel moderní biologie **Carl Linné**, zakladatel moderní chemie **Jöns Jacob Berzelius** a nebo tvůrce Celsiovy stupnice **Anders Celsius**.

Nejrozšířenější křestní jméno je zde Erik a William.

Známa švédská kapela **ABBA** bývá označována za druhou nejprodávanější v historii pop music.

Drottningholmský palác je jednou z nejvýznamnějších architektonických památek. Od roku 1981 je tento palác soukromou rezidencí švédské královské rodiny.

Ve Švédsku lze zaznamenat i hodně lidových tradic. Například v městečku Gränna můžete absolvovat tradiční vyhlídkovou projížďku kočárem taženým koňmi.

skandinávských státech

Finsko (Suomi)

· Finská jezerní plošina, též přezdívaná jezero tisíce ostrovů, se pyšní největším jezerem **Saimaa**. V tomto jezeře žije velmi ohrožený poddruh **tuleně kroužkového saimaaského**. Je zde pouze 250 jedinců.

· Tradiční finskou zábavou je **běh na lyžích** víceméně plochým terénem.

· Pokud se chcete vydat na výlet, můžete zde plout **ledoborcem**.

· Ve Finsku se nachází i největší **sněhový hrad** na světě, a to konkrétně v Kemi.

· Programátor Linus Torvalds je tvůrcem jádra svobodného operačního systému Linux.

· Finsko je největším producentem **dřeva** na světě.

· Finové jsou největší konzumenti **kávy** na světě.

· Nejpopulárnější sport ve Finsku je překvapivě lední hokej ☺.

· Mezi finské oficiální svátky se řadí i **neděle**.

· K standardnímu vybavení finské domácnosti patří **sauna**.

Tradičním finským sportem je **pesäpallo**, tato hra je podobná baseballu.

· Finská metalová scéna je často označována jako nejlepší na světě.

· Dětem ve Finsku nosí dárky **Joulupukki**, je to místní varianta Santa Clause.

· Světové ekonomické fórum vyhodnotilo finský vysokoškolský

systém jako nejlepší na světě. Studium na všech školách ve Finsku je zdarma, mnohde dostanou studenti zdarma také svačiny, obědy a všechny školní pomůcky.

· Ve Finsku je výrazně viditelný postglaciální vzestup podloží. Toto podloží bylo při poslední době ledové stlačeno obrovskou váhou ledu, který následně roztál. Tento děj je nejlépe vidět okolo **Botnického zálivu**, kde země neustále stoupá rychlostí zhruba 1 centimetr za rok. Díky tomu se původní mořské dno pomalu, ale jistě mění na suchou pevninu. Rozloha Finska se tedy zvětšuje zhruba 7 km² ročně. **Finsko se prakticky vynořuje z moře.**

Kateřina Nowická

Co by nemělo chybět ve studentském pokoji?

Pokoj je naším soukromým místem, které je určeno především k odpočinku a relaxaci, ale také se zde věnujeme studiu nebo se setkáváme s kamarády. Zkrátka je to prostor, v němž bychom se měli cítit komfortně a mít zde všechno potřebné vybavení, ať už ho zrovna využíváme jakýmkoliv způsobem. Proto se pojd'me podívat, co by rozhodně nemělo chybět ve vašem studentském pokoji:

Pohodlná postel

Po dlouhém náročném školním dni jistě oceníte dostatek klidného spánku. Je vhodné zainvestovat do velké a pohodlné postele s kvalitní matrací, která vyhovuje vašim potřebám.

Přizpůsobitelný psací stůl a židle

Stůl je základem každého studentského pokoje. Kromě dostatečně velké psací plochy, nezbytné k učení a plnění úkolů, nesmí chybět ani místo pro počítač nebo notebook. Židle by měla být pohodlná a ergonomická. Ideální volbou je otáčecí židle na kolečkách.

Hodně úložného prostoru

Úložného prostoru není nikdy dost. Nejdůležitější je prostorná šatní skříň, kam pohodlně uschováte oblečení. Další odkládací prostor vyřešíte policemi, regály nebo komodou. Na sešity a učebnice zvolte zásuvky, třeba jako součást psacího stolu, a organizéry.

Posezení (nejen) pro hosty

Vaši přátelé si určitě na návštěvách oblíbí sedací vaky či malé taburety. Pokud je váš pokoj prostornější, nebojte se volné místo zaplnit menší pohovkou anebo pohodlným křeslem.

Rostliny

Zelené rostliny pokoj ožíví, a navíc zajistí čistý vzduch v místnosti. Do studentského pokoje se doporučují rostliny, které nepotřebují příliš pravidelnou péči. Můžete si vybrat z různých druhů kaktusů a sukulentů anebo další nenáročné rostliny, jako je monstera či aloe vera.

Nástěnné dekorace

Právě dekorace dodávají každému pokoji osobité kouzlo. Zvolit můžete různé obrazy, oblíbené fotky se svými přáteli nebo si vytvoříte nástěnku snů, která vás bude motivovat a připomínat vaše cíle. V dívčím pokoji by mělo mít své místo i zrcadlo.

Barva pokoje

Výmalba pokoje záleží čistě na vašem vkusu. Pokud byste se však chtěli nechat inspirovat, mezi barevné trendy posledního roku patří hnědá, béžová, krémová a šedá.

Tipy, jak zefektivnit učení

Už jste to zažili? Sedíte nad učením, ale stále máte pocit, že do hlavy ne a ne něco dostat. Tento pocit vás stresuje tak, že učení opravdu nevede k očekávanému výsledku. Co s tím? Přečtěte si několik rad, které mohou pomoci:

1 Mediace

Meditace pomáhá uvolňovat od stresu. Pokud meditujete, narůstá produktivita, zlepší se vám pozornost a snadněji se učíte. Díky meditaci také rychleji usnete a lépe se vyspíte.

2 Procházky přírodou

Chůze zlepšuje krevní oběh a přívod kyslíku do každé buňky v těle. Chůze nás dělá šťastnějšími, vyplavuje endorfiny (hormony štěstí). Zajistí nám duševní pozitivitu. V takovém rozpoložení se pak lépe soustředíme na učení.

3 Studijní plán

Ať už na poznámkách v mobilu nebo v diáři, vždy byste měli mít rozvrh, podle kterého se budete řídit, ať se v čase ani prostoru netratíte. Tak bude jasné, kolik času ještě můžete věnovat konkrétní aktivitě. Mít studijní plán na očích je dobré i jako motivační prostředek – víte, co chcete, za čím jdete, čeho chcete dosáhnout. Plán vám to stále připomíná.

4 Příjemné učební prostředí

Jednou z důležitých věcí při učení je zbytečně se nerozptylovat. Proto by na pracovní ploše měly být jen ty nejdůležitější věci. Musíme ale také pohodlně sedět nebo ležet. Proto je dobré mít kvalitní nábytek. Prostudování nám zpříjemní barvy stěn – vhodné jsou tlumené pastelové barvy. Ale pokud máte rádi nějaký konkrétní odstín, třeba i sytější, proč to s ním nezkusit?

5 Technika pomodoro

Technika pomodoro je název pro metodu učení, kdy se 25 minut intenzivně učíte a pak si dáte 5–10 minut přestávku. Tato metoda napomáhá k lepšímu zapamatování informací za kratší časový interval.

Barbora Dluhošová

Z edičních plánů

Stejně jako každým rokem, i letos jsme se konečně dočkali zveřejnění edičních plánů na 1. polovinu letošního roku. Na které z knih pro mládež se tedy můžeme v průběhu roku těšit? Rozhodla jsem se vybrat pár, které mě zaujaly a zajisté by vás neměly minout.

Nakladatelství Fragment

Z p r o d u k c e Fragmentu jsme se letos už dočkali prvního dílu fantasy série Ranhojička: Královna rebelů, který si mezi čtenáři získal skvělé ohlasy – a mohu říct, že zaslouženě.

Už deset let přežívá sedmnáctiletá ranhojička Kiva ve věznici Zalindov. Když přivezou těžce nemocnou královnu rebelů, dostane za úkol udržet ji naživu, aby mohla podstoupit trýznivou zkoušku čtyřmi elementy. Pak obdrží Kiva vzkaz od své rodiny: „Nenech ji zemřít. Už jdeme.“ Dívka si uvědomuje, že zkouška by královnu zabila, a tak se nabídne, že trest podstoupí místo ní. Má ale vůbec nějakou šanci? A jak se k její volbě postaví záhadný nový vězeň Jaren?

Dalším prvním dílem, tentokrát duologie, který letos v lednu vyšel, je Fable – Mezi zloději, což je pirátská fantasy se skvělou romantickou linkou, pořádnými zvraty a silnou hlavní hrdinkou, kde vám příběh uteče doslova během pár stránek – kniha je totiž neuvěřitelně čtivá a stejně

jako u Ranhojičky s její volbou rozhodně nešlápnete vedle. Sama za sebe ji mohu určitě doporučit.

Do svých sedmnácti let nepoznala Fable nic jiného než moře. Když ale její matka zemře v bouři a vlastní otec ji vysadí na nechvalně proslulém ostrově zlodějů, musí dívka začít bojovat o přežití. S vidinou toho, že toto nehostinné místo jednou opustí, se začne spoléhat sama na sebe a na jedinečné dovednosti, které jí matka předala. Dokáže se s pomocí mladého obchodníka Westa dostat zpět na otcovu loď a zajistit si své právoplatné místo po jeho boku?

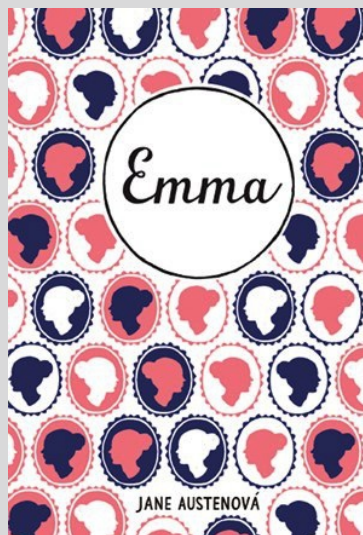
Jako další za zmínku rozhodně stojí vítězná kniha 5. ročníku literární soutěže Hvězdy inkoustu – tentokrát na téma feel-good, která vychází letos v březnu.

Květa miluje anime. A ze všeho nejvíc filmy japonského tvůrce Hajao Miyazakiho. Když se musí s mámou a sestřičkou Klárkou přestěhovat z Brna do zapadlé beskydské vesničky, vymyslí hru. Dívky předstírají, že jsou ve filmu

Můj soused Totoro a hledají lesní strašidlo. Jenže skutečný svět se tomu animovanému podobá pramálo. Zatímco Klára se v novém domě zabydlí snadno, Květu sužuje samota. Naštěstí i malé sestry mohou mít velké tajné plány...

Nakladatelství Coobook

Stejně jako předchozí roky i letos se můžeme těšit na nová vydání z edice Coobook classics, tentokrát na vrcholné dílo Jane Austenové a Orwellův Statek zvířat – obojí v novém překladu.

Ač okouzující, bohatá a chytrá Emma Woodhousová nemá manžela, myslí si, že má mimořádný talent dávat páry dohromady a pak sledovat jejich šťastná manželství. A ačkoli ji od toho její drahý přítel pan Knightley zrazuje, nic ji nebaví víc než zaplétat se do milostných vztahů druhých. Když se však jeden z jejích dobře míněných plánů krutě zvrtné – jak pan Knightley správně předpověděl –

musí Emma čelit následkům svého vměšování.

Za zmínku také rozhodně stojí již 3. díl volně navazující trilogie knih od Nofreeusernames, které bych definovala jako romantické oddychovky ze střední, které jsou plné popkulturních narážek a milého humoru, který mi vždy zlepší náladu. Po fandomech, jako je Harry Potter či Star Wars, se tentokrát autorka pustila do Pomády – a za mě je tento díl zatím vůbec to nejlepší z její dosavadní tvorby.

Oba na konci zemřou

noci mají svoje nepředvídatelné kouzlo...

Všichni si myslí, že Charlee vede dokonalý život. S tanečními videi kraluje TikToku, míří za svým snem hrát v muzikálech, a navíc ji obsadili do hlavní role ve školním představení Pomády. Koho by napadlo, že slečna dokonalá trpí úzkostmi a v noci nespí? Sladké sny se jí vyhýbají i kvůli Noahovi, představiteli Dannyho, který se mu dost podobá – obléká se do černé a kašle na pravidla. Charlee ho nemůže vystát, ale letní

Jako poslední jsem se rozhodla vybrat zahraniční bestseller Naše zakázané vášně, retelling Romea a Julie, který sklízí u čtenářů neuvěřitelné ohlasy a u nás vychází letos v červnu.

Píše se rok 1926 a krvavý konflikt mezi dvěma gangy barví ulice Šanghaje do ruda. V srdci chaosu je osmnáctiletá Juliette Caiová, která má převzít roli dědičky Šarlatového gangu. Proti němu stojí Bílé květy – rivalský gang vedený Montagovem, otcem Juliettiny někdejší lásky Romy. Když však gangstery na obou stranách posedne

šilenství, musí se Juliette a Roma společně postavit nadpřirozenému zlu. Jinak už brzo nebude žádné město, kterému by mohli vládnout.

Z edičního plánu nakladatelství Host stojí určitě za zmínku, že se konečně dočkáme vydání Nasterey v paperbacku.

Přeji hodně štěstí a šťastnou ruku při výběru dalšího čtení!

Justýna Tvarůžková

Oba na konci zemřou (They Both Die at the End)
Adam Silvera

Za svůj poměrně krátký život jsem přečetla opravdu hodně knížek, ovšem těch, ke kterým bych se opakovaně vracela, není mnoho.

Jsou příběhy, které se vás nijak nedotknou, pak ty, nad kterými musíte ještě dlouho přemýšlet – a nakonec takové, které jsou pro vás natolik silné, že se po jejich přečtení začnete dívat na svět kolem sebe jinak. Diskutujete o nich s ostatními, vyprávíte je těm, kteří

neradi čtou, potřebujete se o jejich myšlenky podělit. U takových knih máte jednu za čas pocit, že si je potřebujete připomenout a vždy vás znovu nadchnou, chytanou za srdce a vy víte, že knihu nezavíráte naposledy.

Nejspíš si domyslíte, která z možností pro mě platí u knihy Oba na konci zemřou.

Ta vypráví o dvou klucích, Rufusovi a Mateovi, kteří se neznají

a jsou každý úplně jiný. Normální osmnáctiletí kluci, kteří si myslí, že mají ještě celý život před sebou a všechno je ještě čeká. Do chvíle, než jim oběma po půlnoci zazvoní telefon.

Žijí ve světě, kde funguje služba zvaná Hodina smrti. Ta vám ve váš soudný den oznámí, že vás čeká maximálně posledních 24 hodin života. Nikdo neví, jakým způsobem funguje, její předpověď je však bezchybná a nedá se nijak zvrátit. Máte ovšem poslední den na to, abyste se rozloučili s blízkými a pokusili se jej využít správně.

Ano, není to nejveselejší příběh, ale zato je plný naděje, upřímnosti, lásky a maličkostí, které dělají svět krásným. Je napsán neskutečně opravdově a protkán pohledy a příběhy dalších lidí, které do sebe všechny dokonale zapadají.

Neříkám, že se pro vás příběh Rufuse a Matea stane osudovým, ale má k tomu skutečný potenciál a měli byste mu minimálně dát šanci. Jsem si jistá, že vás nezklame.

Johana Bublíková

Ulice Opavy, jak je neznáte

V minulém článku jsem vám přiblížila historii Dolního náměstí, proto je zcela na místě zaměřit se dnes na historii Horního náměstí. Informací jsem našla opravdu hodně, takže článek bude rozdělen do dvou čísel, v tomto si přiblížíme jižní a jihovýchodní část náměstí.

HORNÍNÁMĚSTÍ

Oberring, Horní náměstí / 1919 Horní náměstí-Oberring / 1938 Adolf Hitler-Ring (náměstí Adolfa Hitlera) / 1945 náměstí Dr. E. Beneše / 1946 náměstí Benešovo / 1948 náměstí 1. Máje / 1990 Horní náměstí

Už od středověku společně s Dolním náměstím utvářelo Horní náměstí přirozené centrum města, přes které vedla významná obchodní cesta.

Nacházely se zde tehdy dvě nejvýznamnější budovy města – radnice a kostel. Nechyběly ani měšťanské domy, které vlastnili a obývali ti nejbohatší měšťané. V místě dnešní Slezanky stávala městská radnice, původně dvouposchodový dům, který byl městem v roce 1580 odkoupen a přestavěn. Součástí radnice tak bylo malé vězení, prostorná zasedací síň, pokladna a spořitelna. V roce 1945 však spolu s ostatními měšťanskými domy vyhořela.

Během války bylo náměstí zdevastováno a po odklizení trosek výrazně změněno, tuto podobu si zachovalo dodnes.

Dalším zajímavým objektem je koule. Tedy kašna s plastikou koule, která symbolizuje Slunce. Pro toto místo ji zhotovil výtvarník Ivo Klimešem. V jejím okolí jsou pak rozestavěny ostatní planety sluneční soustavy v přesném poměru vzdáleností. Můžeme ji vidět i ozdobenou, v návaznosti na momentální dění, jako tomu bylo například během festivalu Opavský páv, kdy byla koule „převlečena“ za páva.

Bezesporu největší dominantou náměstí, ale i města Opavy je současná radnice. Původní dřevěnou Hlášku, ze které se hlásily požáry, zahajovaly trhy nebo slavnosti smetla ve třetí čtvrtině 16. století vichřice. Na jejím místě byla následně vystavěna nová, a to v roce 1618. V prvním patře se pak v letech 1763–1805 hrálo divadlo. Současnou podobu získala po přestavbě z roku 1903.

Během války byla stará radnice silně poškozena, proto vedení města přesídlilo do Hlášky, o poznání méně zdevastované.

Slezanka je téma stále aktuální a dá se říct, že i kontroverzní. V jejím místě se původně nacházely již dříve zmiňovaná radnice a měšťanské domy. Do počátku 40. let zůstala podoba budov nepozměněná, Němci měli dokonce v plánu zde na celé ploše vystavět monumentální a zcela novou radnici, k tomu však nedošlo. A po požáru z roku 1945 tu zůstalo prázdné místo. Tak tomu bylo do sedmdesátých let, kdy prázdné místo zaplnila Slezanka.

Ta v současnosti chátrá a dlouhodobé využití pro ni není. Město má v plánu ji zdemolovat a na jejím místě nechat vystavět bytové domy s historizujícími fasádami, aby vrátilo náměstí historický nádech, který Slezanka narušuje. Park za Slezankou by pak měl posloužit jako stavební prostor pro multifunkční sál, ve kterém by se mohly odehrávat kulturní a společenské akce. Jestli se tak ale opravdu stane, to je otázka, na kterou asi není nikdo schopný odpovědět, proto budeme muset vyčkat.

Hana Kolovratová

Ohlédnutí za olympiádou

Co čtyři roky naší planetou otřese sportovní horečka v podobě Zimních olympijských her. Jinak tomu nebylo ani letos, když 4. února 2022 proběhlo slavnostní zahájení této celosvětové senzace v čínském Pekingu. Uvedená metropole se tedy stala první, kde se konaly jak zimní, tak i letní olympijské hry. Vzhledem k tomu, že šlo o první zimní olympiádu v době pandemie, byla doprovázena mnoha opatřeními, kvůli kterým se jí spousta sportovců ani nemohla zúčastnit. Zároveň šlo o první ZOH od roku 1992, které se konaly méně než rok po událostech předchozích letních her. Další kontroverze přinesla politická situace v Číně. Kvůli nedodržování lidských práv došlo k diplomatickému bojkotu her ze strany několika států.

Od zahájení po závěr 20. února ukázalo svou snahu získat olympijskou medaili 2871 sportovců z 91 zemí ve sto devíti různých soutěžích. Šlo o druhou nejvyšší účast historie a celkem páté konání ZOH na území Asie. Zimní hry poprvé obeslaly Saudská Arábie a Haiti. Česká výprava byla rekordně velká, čítala 114 členů. Rekord, který se jí překonat ani zdaleka nepovedl, byl však v počtu medailí. Oproti veleúspěšné letní olympiádě v Tokiu si čeští sportovci domů přivezli pouze jedno zlato zásluhou Ester Ledecké ve snowboardingu a bronz Martiny Sáblíkové v rychlobruslení.

Po skončení hlavního programu ZOH se také odehrál třináctý ročník zimních paralympijských her, odkud si Češi neodnesli žádnou medaili, avšak jednadvacet „našich“ sportovců si rozhodně zaslouží alespoň velký obdiv za odhodlání a chuť sportovat, i vzhledem k jejich těžkým životním situacím.

Olympijské příběhy

Vraťme se ještě jednou k předchozímu tématu. Olympijské hry nejsou jen o sportu, jsou hlavně o spojení celého světa a o velkých příbězích, které se odehrávají během tohoto největšího sportovního svátku. Připomeňme si jich alespoň pár z letošních her.

Kanadský snowboardista Max Parrot získal svou první zlatou medaili. Co je však na tomto úspěchu tak nevídané, je fakt, že během přípravy na tento životní závod Max bojoval s rakovinou, kterou nakonec porazil, stejně jako všechny na svahu.

Zajímavým způsobem se do historie zapsala také Němka Claudia Pechstein, která je v devětačtyřiceti letech nejstarší účastnicí těchto olympijských her, a zároveň jedinou ženou, která se zúčastnila hned osmi ZOH.

A do třetice – kdo by neslyšel o velkém medailovém úspěchu slovenských hokejistů? Za zmínku rozhodně stojí sedmnáctiletý útočník Juraj Slafkovský, který se stal jedním z nejlepších střelců celého turnaje.

Dost už bylo olympiády!

Máte pocit, že olympiáda je to jediné, co se za poslední měsíc stalo, a že o ní už všechno víte? Rád vás vyvedu z omylu. Sportovních událostí se odehrálo jako vždy nespočet. Podíváme se tedy na českou účast na mezinárodních akcích po ZOH.

Stejně jako na olympiádě skončila na nepopulární čtvrté pozici biatlonistka Markéta Davidová i ve finále Světového poháru v Oslo. Úžasnou formu ukázala Ester Ledecká hned čtyři dny po skončení her, když vyhrála sjezd Světového poháru v lyžování.

V Bělehradě také proběhlo halové mistrovství světa v atletice, kde se českým reprezentantům po několika letech nepodařilo dosáhnout na žádný cenný kov. I tak se naše výprava mohla radovat z pátého místa Patrika Šorma v běhu na čtyři sta metrů (stejně umístění následně zopakoval i se štafetou) a Doroty Skřivanové v pětiboji.

Tobiáš Janetzky

Pod záštitou paní učitelky Magdy Hrstkové časopis
vytvářejí:

Johana Bublíková, Barbora Dluhošová, Tereza Harasimová,
Valérie Hoňková, Tobiáš Janetzky, Lucie Kesselgruberová,
Amelie Nela Kohutová, Hana Kolovratová,
Adéla Kostrhounová, Jana Onderková, Kateřina Nowická,
Justýna Tvarůžková & Kristýna Večerková

Zvláštní poděkování patří Tereze Harazimové,
která pro náš časopis poskytla vítěznou povídku.